

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства
освіти і науки України
29.04.2020 р. № 573

СТАНДАРТ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ Перший (бакалаврський) рівень
(назва рівня вищої освіти)

СТУПІНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ Бакалавр
(назва ступеня вищої освіти)

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ 03 «Гуманітарні науки»
(шифр та назва галузі знань)

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 031 «Релігієзнавство»
(код та найменування спеціальності)

Видання офіційне

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**Київ
2020**

I. Преамбула

Стандарт вищої освіти України: перший (бакалаврський) рівень, галузь знань 03 – гуманітарні науки, спеціальність 031 – релігієзнавство.

Затверджено та введено в дію наказом Міністерства освіти і науки України від 29.04.2020 р. № 573.

Стандарт розроблено членами підкомісії зі спеціальності 031 «Релігієзнавство» Науково-методичної комісії № 3 з гуманітарних наук та богослов'я сектору вищої освіти Науково-методичної ради Міністерства освіти і науки України:

Харьковецько Євген Анатолійович – доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри релігієзнавства Київського національного університету імені Тараса Шевченка (голова підкомісії);

Марченко Олексій Васильович – доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри філософії та релігієзнавства Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького (заступник голови підкомісії);

Борейко Юрій Григорович – доктор філософських наук, доцент, завідувач кафедри філософії та релігієзнавства Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки (секретар підкомісії);

Головащенко Сергій Іванович – доктор філософських наук, доцент, професор кафедри філософії та релігієзнавства Національного університету «Києво-Могилянська академія»;

Шевцов Сергій Вікторович – доктор філософських наук, професор, професор кафедри філософії Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара (член підкомісії 2016–2018рр.);

Лагодич Микола Миколайович – кандидат наук із богослов'я, кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри культурології, релігієзнавства та теології Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (член підкомісії 2016–2018рр.).

Стандарт розглянуто та схвалено на засіданні підкомісії зі спеціальності 031 «Релігієзнавство» Науково-методичної комісії № 3 з гуманітарних наук та богослов'я сектору вищої освіти Науково-методичної ради Міністерства освіти і науки України (протокол № 2 від 10.10.2019р.).

Стандарт розглянуто на засіданні сектору вищої освіти Науково-методичної ради Міністерства освіти і науки України (протокол від 24.01.2017 № 11).

Фахову експертизу проводили:

Бондаренко Віктор Дмитрович – доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри теології та релігієзнавства Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова;

Филипович Людмила Олександрівна – доктор філософських наук, професор, завідувач відділу філософії та історії релігії Відділення релігієзнавства Інституту

філософії імені Г. С. Сковороди НАН України;

Стадник Микола Миколайович – доктор філософських наук, професор, професор кафедри публічної політики та політичної аналітики Національної академії державного управління при Президентові України.

Методичну експертизу проводили:

Добко Тарас Дмитрович – доктор філософії, перший проректор Українського католицького університету, національний експерт з реформування вищої освіти Програми ЄС Еразмус+;

Захарченко Вадим Миколайович – доктор технічних наук, професор, проректор з науково-педагогічної роботи Національного університету «Одеська морська академія»;

Калашнікова Світлана Андріївна – доктор педагогічних наук, професор, директор Інституту вищої освіти НАПН України, національний експерт з реформування вищої освіти Програми ЄС Еразмус+, голова Національної команди експертів;

Таланова Жаннета Василівна – доктор педагогічних наук, доцент, старший науковий співробітник, головний науковий співробітник Інституту вищої освіти НАПН України, менеджер з аналітичної роботи Національного Еразмус+ офісу в Україні.

Стандарт розглянуто Департаментом у справах релігій та національностей Міністерства культури України та Федерацією роботодавців України.

Стандарт розглянуто після надходження всіх зауважень і пропозицій та схвалено на засіданні підкомісії зі спеціальності 031 «Релігієзнавство» Науково-методичної комісії № 3 з гуманітарних наук та богослов'я сектору вищої освіти Науково-методичної ради Міністерства освіти і науки України (протокол № 3 від 27.11.2019р.).

Стандарт погоджено рішенням Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти від 07.04.2020р. № 7.

II. Загальна характеристика

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень
Ступінь вищої освіти	Бакалавр
Галузь знань	03 – гуманітарні науки
Спеціальність	031 – релігієзнавство
Форми навчання	Обмеження відсутні
Освітня кваліфікація	Бакалавр релігієзнавства за спеціалізацією (зазначити назву)
Кваліфікація в дипломі	Ступінь вищої освіти – бакалавр , Спеціальність – Релігієзнавство , Спеціалізація – (зазначити назву), Освітня програма – (зазначити назву)
Опис предметної області	<p><i>Об'єктом вивчення та професійної діяльності бакалавра релігієзнавства є феномен релігії, його вплив на суспільство, людину та різні сфери життєдіяльності.</i></p> <p><i>Цілі навчання – підготовка фахівців, здатних розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі релігієзнавства, що характеризуються комплексністю, невизначеністю умов та передбачають застосування теорій і методів соціальних та гуманітарних наук.</i></p> <p>Теоретичний зміст предметної галузі становить система базових понять, концепцій, теорії релігієзнавства, релігійні феномени та їх закономірності.</p> <p><i>Методи, методика та технології:</i> загальнонаукові та спеціальні методи аналізу релігійних явищ та процесів, методи і методика емпіричного дослідження релігії, інформаційно-комунікативні технології.</p> <p><i>Інструментарій та обладнання:</i> сучасні інформаційні системи та програмні продукти, що застосовуються в гуманітаристиці.</p>
Академічні права випускників	Навчання на другому (магістерському) рівні вищої освіти. Набуття додаткових кваліфікацій у системі післядипломної освіти.

III. Обсяг кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття відповідного ступеня вищої освіти (зміни внесено відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 28.05.2021 № 593)

Обсяг освітньої програми у кредитах ЄКТС	- на базі повної загальної середньої освіти становить 240 кредитів ЄКТС; - на базі ступеня «молодший бакалавр» (освітньо-
---	--

	<p>кваліфікаційного рівня «молодший спеціаліст») заклад вищої освіти має право визнати та перезарахувати не більше 120 кредитів ЄКТС, отриманих у межах попередньої освітньої програми підготовки молодшого бакалавра (молодшого спеціаліста).</p> <p>На основі ступеня «фаховий молодший бакалавр» заклад вищої освіти має право визнати та перезарахувати не більше ніж 60 кредитів ЄКТС, отриманих за попередньою освітньою програмою фахової передвищої освіти</p> <p>Мінімум 50% обсягу освітньої програми має бути спрямовано на забезпечення загальних та спеціальних (фахових) компетентностей за спеціальністю, визначених цим стандартом вищої освіти.</p> <p>Прийом на основі ступенів «молодший бакалавр», «фаховий молодший бакалавр» або освітньо-кваліфікаційного рівня «молодший спеціаліст» здійснюється за результатами зовнішнього незалежного оцінювання в порядку, визначеному законодавством</p>
--	--

IV. Перелік компетентностей випускника

Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, які характеризуються комплексністю і невизначеністю умов, у сфері релігієзнавства або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів соціальних та гуманітарних наук.
Загальні компетентності	<ol style="list-style-type: none"> 1) Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні; 2) Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. 3) Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. 4) Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми. 5) Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел. 6) Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій. 7) Здатність проведення дослідження на належному рівні. 8) Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і

	письмово. 9) Здатність спілкуватися іноземною мовою.
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності	<p>1) Усвідомлення структури релігієзнавства та його теоретичних основ.</p> <p>2) Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.</p> <p>3) Здатність застосовувати багатоманіття методологій релігієзнавства при вивченні феномену релігії.</p> <p>4) Здатність критично осмислювати основні поняття, теорії та методи релігієзнавства, ідеї та висновки релігієзнавчих праць.</p> <p>5) Здатність аналізувати сутність, властивості та інші системні характеристики феномену релігії із застосуванням спеціальних методів релігієзнавства.</p> <p>6) Здатність використовувати у професійній діяльності системні знання про основні періоди розвитку релігій світу, типологію та історичні форми релігійних традицій.</p> <p>7) Здатність застосовувати знання про основні форми та тенденції виникнення нових релігійних віровчень, рухів та організацій для розв'язання складних спеціалізованих задач і практичних проблем релігієзнавства.</p> <p>8) Здатність виявляти сучасні тенденції співіснування різних релігій і конфесій в умовах глобалізації та міжкультурного діалогу.</p> <p>9) Здатність застосовувати інноваційні підходи у процесі дослідженні феномену релігії.</p> <p>10) Здатність виявляти потенційні зв'язки предметних знань релігієзнавства і їх застосування при аналізі актуальних суспільних проблем.</p> <p>11) Здатність здійснювати аналіз даних соціологічного дослідження релігійних явищ та процесів.</p> <p>12) Здатність здійснювати експертно-аналітичну та консультативну роботу в сфері релігієзнавства.</p>

V. Нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання

1. Вільно спілкуватися з професійних питань державною та іноземною мовами усно і письмово, використовувати мови для ефективної міжкультурної комунікації.
2. Ефективно працювати з інформацією з різних джерел, критично її аналізувати, інтерпретувати, класифікувати, систематизувати з метою розв'язання релігієзнавчих проблем.
3. Мати навички застосування предметних знань з релігієзнавства з метою аналізу актуальних суспільних проблем.
4. Організувати процес навчання і самоосвіти.
5. Знати і застосовувати у професійній діяльності основні поняття, теорії та методи релігієзнавства.

6. Характеризувати основні етапи історії релігій світу, особливості історичної типології релігійних уявлень.

7. Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати факти, пов'язані з розвитком релігій та конфесій, використовувати їх для розв'язання складних завдань у спеціалізованих сферах професійної діяльності.

8. Критично оцінювати й аналізувати інформацію різних джерел з релігієзнавчої проблематики.

9. Використовувати інформаційні технології для виявлення сучасних тенденцій співіснування релігій та конфесій в умовах глобалізації та міжкультурного діалогу.

10. Аналізувати місце релігієзнавства в системі гуманітарного знання та суспільну роль релігієзнавця.

11. Застосовувати релігієзнавче знання та методи наукового дослідження релігії для практичного вирішення сучасних соціокультурних проблем (забезпечення прав людини на свободу віросповідання, міжрелігійних відносин, міжрелігійного діалогу, державно-церковних відносин, віруючих і невіруючих, релігійної освіти, медичних та екологічних проблем тощо).

12. Презентувати власний погляд у відкритих дискусіях з релігієзнавчої проблематики.

13. Здійснювати аналіз релігійних текстів за допомогою знання однієї із давніх мов.

14. Мати навички виконання наукових досліджень у галузі релігієзнавства у складі групи, оцінювати їх результати і аргументувати висновки за результатами досліджень.

15. Мати навички участі в наукових та/або прикладних дослідженнях у галузі релігієзнавства.

16. Мати навички управління комплексними діями або проектами при розв'язанні складних проблем у професійній діяльності, нести відповідальність за прийняття рішень у непередбачуваних умовах.

VI. Форми атестації здобувачів вищої освіти

Форми атестації здобувачів вищої освіти	Атестація здобувачів вищої освіти здійснюється у формі кваліфікаційного екзамену та публічного захисту кваліфікаційної роботи бакалавра.
Вимоги до кваліфікаційної роботи (за наявності)	<p>Кваліфікаційна робота передбачає самостійне розв'язання спеціалізованої складної задачі або комплексної проблеми у сфері релігієзнавства, що супроводжується проведенням досліджень та/або застосуванням інноваційних підходів та характеризується комплексністю та невизначеністю умов.</p> <p>У кваліфікаційній роботі не повинно бути академічного плагіату, фальсифікації, фабрикації.</p> <p>Кваліфікаційна робота має бути розміщена на сайті закладу вищої освіти або його структурного підрозділу, або у репозитарії закладу вищої освіти.</p>

Вимоги до атестаційного екзамену	Кваліфікаційний екзамен має передбачати оцінювання обов'язкових результатів навчання, визначених цим стандартом та освітньою програмою.
---	---

VII. Вимоги до наявності системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти

Система забезпечення закладами вищої освіти якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (система внутрішнього забезпечення якості) передбачає здійснення таких процедур і заходів:

- 1) визначення принципів та процедур забезпечення якості вищої освіти;
- 2) здійснення моніторингу та періодичного перегляду освітніх програм;
- 3) щорічне оцінювання здобувачів вищої освіти, науково-педагогічних і педагогічних працівників закладу вищої освіти та регулярне оприлюднення результатів таких оцінювань на офіційному веб-сайті закладу вищої освіти, на інформаційних стендах та в будь-який інший спосіб;
- 4) забезпечення підвищення кваліфікації педагогічних, наукових і науково-педагогічних працівників;
- 5) забезпечення наявності необхідних ресурсів для організації освітнього процесу, у тому числі самостійної роботи студентів, за кожною освітньою програмою;
- 6) забезпечення наявності інформаційних систем для ефективного управління освітнім процесом;
- 7) забезпечення публічності інформації про освітні програми, ступені вищої освіти та кваліфікації;
- 8) забезпечення дотримання академічної доброчесності працівниками закладів вищої освіти та здобувачами вищої освіти, у тому числі створення і забезпечення функціонування ефективної системи запобігання та виявлення академічного плагіату;
- 9) інших процедур і заходів.

Система забезпечення закладом вищої освіти якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (система внутрішнього забезпечення якості) за його поданням оцінюється Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти або акредитованими ним незалежними установами оцінювання та забезпечення якості вищої освіти на предмет її відповідності вимогам до системи забезпечення якості вищої освіти, що затверджуються Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти.

VIII. Перелік нормативних документів, на яких базується стандарт вищої освіти

1. Закон України «Про вищу освіту» (від 01.07.2014 № 1556-VII). – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>;
2. Закон України «Про освіту» (від 05.09.2017 № 2145-VIII). – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>;
3. Класифікатор професій: ДК 003: 2010 (із змінами, затвердженими наказом Міністерства розвитку від 15.02.2019 р. № 259). – К.: Мінсоцполітики, 2019. – Режим

доступу: https://hrliga.com/index.php?module=norm_base&op=view&id=433.

4. Наказ Міністерства освіти і науки України від 25.05.2016 № 567 «Про затвердження Переліку спеціалізацій підготовки здобувачів вищої освіти ступенів бакалавра та магістра за спеціальністю 035 «Філологія». – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0825-16>;

5. Наказ Міністерства освіти і науки України від 01.06.2016 № 600 «Про затвердження та введення в дію Методичних рекомендацій щодо розроблення стандартів вищої освіти». – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/rekomendatsii-1648.pdf>;

6. Постанова Кабінету міністрів України від 23.11.2011 № 1341 «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій». – <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-п>;

7. Постанова Кабінету міністрів України від 29.04.2015 № 266 «Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти». – <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/266-2015-п>.

Генеральний директор директорату
вищої освіти і освіти дорослих

Олег ШАРОВ

Пояснювальна записка до стандарту вищої освіти

Стандарт вищої освіти містить загальні та фахові компетентності, що визначають специфіку підготовки бакалаврів за спеціальністю 031 «Релігієзнавство», та результати навчання, які характеризують очікувані знання, уміння, навички, способи мислення, погляди, цінності, інші особисті якості студентів, набуті в результаті успішного завершення освітньої програми. Компетентності та результати навчання узгоджені між собою і відповідають дескрипторам Національної рамки кваліфікацій (див. таблиці 1, 2).

Заклад вищої освіти самостійно формує перелік дисциплін, практик та інших видів навчальних занять, необхідний для набуття визначених Стандартом компетентностей.

Наведений у Стандарті перелік компетентностей і результатів навчання не є вичерпним. Заклади вищої освіти при формуванні освітніх програм конкретизують визначені у Стандарті компетентності й результати навчання та можуть зазначати додаткові.

Заклад вищої освіти може вводити додаткові форми атестації здобувачів вищої освіти за конкретною освітньою програмою.

Бакалавр-релігієзнавець може працювати в науковій та освітній галузях; на викладацьких посадах у закладах загальної середньої освіти; закладах культури, бібліотеках, музеях, мистецьких і культурних центрах; суспільних, громадських та релігійних організаціях, фондах, спілках, фундаціях гуманітарного спрямування; засобах масової інформації; органах державної влади та місцевого самоврядування.

Додаткові інформаційні джерела:

1. Розроблення освітніх програм. Методичні рекомендації / Авт. В. М. Захарченко, В. І. Луговий, Ю. М. Рашкевич, Ж. В. Таланова / За ред. В. Г. Кременя. – К.: ДП «НВЦ «Пріоритети», 2014. – 120 с.;
2. Національний освітній глосарій: вища освіта / Авт.-уклад.: І. І. Бабин, Я. Я. Болюбаш, А. А. Гармаш та ін.; за редакцією Д. В. Табачника і В. Г. Кременя. – К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2011. – 100 с.;
3. Розвиток системи забезпечення якості вищої освіти в Україні: інформаційно-аналітичний огляд / Укладачі: Добко Т., Золотарьова І., Калашнікова С., Ковтунець

В., Курбатов С., Линьова І., Луговий В., Прохор І., Рашкевич Ю., Сікорська І., Таланова Ж., Фініков Т., Шаров С.; за заг. ред. С. Калашнікової та В. Лугового. – Київ: ДП «НВЦ «Пріоритети», 2015. – 84 с.;

4. Європейська кредитна трансферна накопичувальна система: Довідник користувача / пер. з англ.; за ред. докт. техн. наук, проф. Ю. М. Рашкевича та докт. пед. наук, доц. Ж. В. Таланової. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2015. – 106 с.;

5. Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG). – К.: ТОВ «ЦС», 2015. – 32 с.;

6. International Standard Classification of Education (ISCED 2011). – Montreal: UNESCO Institute for Statistics, 2012. – Режим доступу: <http://uis.unesco.org/en/topic/international-standard-classification-education-isced>;

7. ISCED Fields of Education and Training 2013 (ISCED-F 2013). – Montreal: UNESCO Institute for Statistics, 2014. – Режим доступу: <http://uis.unesco.org/en/topic/international-standard-classification-education-isced>.

Таблиця 1

Матриця відповідності визначених Стандартом компетентностей/результатів навчання дескрипторам НРК

Класифікація компетентностей (результатів навчання) за НРК	Знання Зн1 Концептуальні наукові та практичні знання Зн2 Критичне осмислення теорій, принципів, методів і понять у сфері професійної діяльності та/або навчання	Уміння/навички Ум1 Поглиблені когнітивні та практичні уміння/навички, майстерність та інноваційність на рівні, необхідному для розв'язання складних спеціалізованих задач і практичних проблем у сфері професійної діяльності або навчання	Комунікація К1 Донесення до фахівців і нефахівців інформації, ідей, проблем, рішень, власного досвіду та аргументації К2 Збір, інтерпретація та застосування даних К3 Спілкування з професійних питань у тому числі іноземною мовою, усно та письмово	Відповідальність та автономія АВ1 Управління складною технічною або професійною діяльністю чи проектами АВ2 Спроможність нести відповідальність за вироблення та ухвалення рішень у непередбачуваних робочих та/або навчальних контекстах АВ3 Формування суджень, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти АВ4 Організація та керівництво професійним розвитком осіб та груп АВ5 Здатність продовжувати навчання із значним

				ступенем автономії
Загальні компетентності				
ЗК1			К3	АВ3
ЗК2			К1	АВ2
ЗК3	ЗН2	УМ1	К2	АВ3
ЗК4	ЗН1	УМ1	К2	
ЗК5	ЗН2		К2	
ЗК6		УМ1	К1	
ЗК7	ЗН1	УМ1	К2	
ЗК8			К1	АВ3
ЗК9			К1	
Спеціальні (фахові) компетенції				
СК1	ЗН1	УМ1		
СК2	ЗН1	УМ1	К3	
СК3	ЗН1	УМ1	К2	АВ2
СК4	ЗН2	УМ1	К2	АВ3
СК5	ЗН1	УМ1		АВ3
СК6	ЗН1	УМ1	К1	
СК7	ЗН2	УМ1	К2	
СК8	ЗН2	УМ1	К2	АВ3
СК9	ЗН2	УМ1	К2	
СК10	ЗН1	УМ1		АВ3
СК11	ЗН2	УМ1	К2	
СК12	ЗН1	УМ1	К1	АВ2

Таблиця 2

Матриця відповідності визначених Стандартом результатів навчання та компетентностей

Результати навчання	Компетентності																				
	Інтегральна компетентність																				
	Загальні компетентності										Спеціальні (фахові, предметні) компетентності										
	З К 1	З К 2	З К 3	З К 4	З К 5	З К 6	З К 7	З К 8	З К 9	З К 10	С К 1	С К 2	С К 3	С К 4	С К 5	С К 6	С К 7	С К 8	С К 9	С К 10	С К 11
РН1						+		+	+												
РН2			+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+		+	+	+	+	+	+	+
РН3	+	+	+	+			+			+	+	+	+	+	+		+	+	+	+	+
РН4			+		+	+		+	+	+	+							+			
РН5	+				+		+			+	+	+	+	+			+	+	+	+	+
РН6			+							+	+			+	+	+					+
РН7			+	+	+	+	+		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
РН8			+	+	+	+	+		+		+					+		+		+	+
РН9	+		+		+	+						+				+	+	+		+	+
РН10	+		+			+				+	+	+	+			+	+		+		+
РН11	+	+	+	+		+	+	+		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
РН12			+		+			+	+	+	+	+	+	+			+		+		+
РН13		+	+		+		+				+	+	+	+	+	+	+	+			+
РН14			+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+			+	+	+	+

PH15			+	+	+	+	+			+	+	+	+	+				+	+	+	+
PH16				+					+	+	+	+		+							